

Міністерство освіти і науки України
Одеська національна академія харчових технологій

ІВАНЧЕНКОВ В'ЯЧЕСЛАВ СЕРГІЙОВИЧ

УДК: 330.331.1

**ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ КОНСЕРВНОЇ
ГАЛУЗІ В УМОВАХ КОНКУРЕНЦІЇ**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Одеса – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Міжнародному університеті бізнесу і права Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, старший науковий співробітник
ЛАЙКО Олександр Іванович,
Інститут проблем ринку і економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
ОРЕЛ Володимир Миколайович,
Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. П.Василенка,
професор кафедри організації виробництва,
бізнесу та менеджменту.

кандидат економічних наук,
ГРИШИНА Наталія Володимирівна,
Національний університет кораблебудування
ім. адмірала Макарова,
старший викладач кафедри менеджменту.

Захист відбудеться **30 травня 2018 р. о 13³⁰ годині** на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.088.05 в Одеській національній академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, аудиторія А-234.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Одеської національної академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, читальний зал.

Автореферат розісланий **27 квітня 2018 р.**

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Крупіца І.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стабільність і процвітання держави напряду пов'язані із ефективністю діяльності кожного окремого підприємства. В умовах нестабільного політичного та кризового економічного стану підприємства харчової промисловості зможуть забезпечити безперебійну прибуткову діяльність тільки випускаючи якісну продукцію, яка зможе гідно конкурувати з імпортними товарами харчування. До того ж в сучасному світі гостро стоїть проблема харчування, не тільки з точки зору забезпечення населення достатнім обсягом продовольства, але й зі сторони підвищеної уваги до безпеки харчових продуктів. Постійно зростає потреба в екологічно-чистих продуктах харчування без небезпечних добавок та домішок. Продукція підприємств харчової промисловості повинна відповідати вимогам сучасності до вмісту корисних речовин, органічності використаної сировини, екологічності технологій переробки.

Проблеми покращення якості продуктів харчування та досягнення необхідного рівня конкурентоспроможності неможливо вирішити без відповідних інноваційних перетворень, які є прикметою світового економічного розвитку. Запорукою процвітання сучасного рентабельного виробництва – це створення нових брендів продуктів, реорганізація техніки та технологій, розвиток інтелектуального потенціалу.

Основні теоретичні засади інноваційного перетворення на підприємстві та в країні в цілому досліджуються різними вітчизняними науковцями, такими як В. Александров, Б. Данилишин, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Горник, О. Дем'яненко, М. Йохна, М. Стадник, Т. Тарасенко, Л. Горбач, С. Корсунський, О. Лайко, В. Пархоменко, М. Хвесик, А. К. Шторх та іншими. Великий внесок в розвиток теорії конкуренції внесли Д. Рікардо, Й. Шумпетер, Ф. А. Хайек, К. Р. Макконел, С. Л. Брю, М. Е. Портер та інші. Проблемам розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості присвячено вагома кількість наукових публікацій у вітчизняній та зарубіжній літературі, таких авторів як В. Ю. Бочарова, Є. С. Стоянова, Ю. Брігхем, Н. В. Гришиної, Т. В. Майорової, В. Орел, О. О. Терещенко, В. Г. Федоренко, Л. Дейнеко. Потреба розробки стратегії інноваційної політики на підприємствах харчової промисловості, вимагає більш докладно вивчити проблеми інноваційного розвитку для її окремих галузей, зокрема для консервної галузі.

Об'єктивна необхідність досягнення високого рівня конкурентоспроможності підприємств консервної галузі за рахунок інноваційних перетворень за умов забезпечення збалансованості інтересів підприємства-інноватора, держави та споживачів продуктів харчування, недостатній рівень наукової та прикладної розробки цього напрямку для підприємств галузі визначило вибір теми дослідження, її актуальність, теоретичну і практичну значимість.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана у межах наукової тематики Міжнародного

університету бізнесу і права «Економічна стратегія інноваційного розвитку агропромислового комплексу України: трансформація пріоритетів і механізми їх реалізації (номер державної реєстрації №0116U0022610). Автором розроблено та апробовано методичний підхід до оцінки інноваційної привабливості, оцінки ефекту від інноваційних перетворень, розробки стратегії інноваційних перетворень підприємств консервної галузі, пропозицій щодо організаційно-економічних підходів до зростання конкурентоспроможності; обґрунтування напрямків удосконалення інформаційного забезпечення інноваційного процесу за рахунок впровадження аудиту інноваційного потенціалу.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає в подальшому розвитку теоретико-методичних засад і науково-практичних рекомендацій з формування механізмів інноваційного розвитку підприємств консервної галузі для забезпечення їх конкурентоспроможності.

Для досягнення поставленої мети були поставлені і вирішені наступні завдання:

- дослідити перспективи застосування інноваційних підходів в організації виробництва підприємств консервної галузі України, визначити напрями інноваційних перетворень та запропонувати види інновацій, які сприяють зростанню їх конкурентоспроможності;

- визначити сутність категорій „інновації”, „інноваційна діяльність”, „інноваційна привабливість” та „інноваційний потенціал” для консервної галузі в умовах необхідності забезпечення конкурентоспроможності їх діяльності;

- провести аналіз інноваційної діяльності підприємств консервної галузі та запропонувати концепцію формування стратегії інноваційних перетворень для консервної галузі;

- виявити основні особливості технологічних процесів консервування та їх вплив на інноваційну привабливість підприємства-виробника консервної продукції;

- виявити основні проблеми формування фінансового потенціалу та запропонувати систему показників для оцінки інвестиційної привабливості підприємства на етапі формування стратегії його інноваційного розвитку;

- дослідити якість інституційного забезпечення інноваційного розвитку харчової промисловості та запропонувати організаційно-економічні заходи щодо стимулювання його подальшого розвитку;

- дослідити світовий та вітчизняний досвід впровадження різних організаційних форм сприяння інноваційній діяльності та запропонувати відповідні заходи для підприємств консервної галузі;

- розробити організаційно-економічні підходи до зростання конкурентоспроможності підприємств плодоовочевої переробної галузі харчової промисловості за рахунок впровадження інноваційних технологій;

- визначити загальну стратегію інноваційного розвитку підприємств консервної галузі;

- розробити основні етапи аудиторського дослідження інноваційного потенціалу підприємств консервної галузі;

– сформувати напрями оцінки ефекту від інноваційних перетворень та систему показників ефективності на основі визначених принципів, факторів та критеріїв інноваційного процесу;

– розробити заходи сприяння проведенню інноваційних перетворень для консервної галузі з метою досягнення відповідного рівня конкурентоспроможності.

Об’єкт дослідження – процеси формування інноваційного розвитку підприємств консервної галузі в умовах конкуренції.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні та прикладні аспекти підвищення конкурентоспроможності підприємств консервної промисловості на основі впровадження інноваційних технологій.

Методи дослідження. В дисертаційній роботі теоретичною і методичною основою дослідження є положення сучасної економічної теорії, а також з питань трансформації економічних систем. В дослідженні використані методи системно-структурного аналізу – при аналізі сучасного стану інноваційного розвитку підприємств консервної галузі; метод класифікації та групування – при класифікації та групуванні факторів, що впливають на інноваційний розвиток підприємств консервної галузі; методи економічного і статистичного аналізу – при аналізі виробничо-господарської діяльності підприємств консервної галузі; комплексно-цільовий – при розробці концепції та стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємств консервної галузі на основі впровадження інноваційних технологій; методи графічного та економіко-математичного моделювання – при практичній перевірці розробленої методики.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативна база України, наукові джерела, серед яких монографічні праці, наукові статті, доповіді вітчизняних і зарубіжних учених на міжнародних та всеукраїнських конференціях з проблем інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості та консервної галузі; аналітичні дані Державної служби статистики України; звітні дані підприємств консервної галузі Одеської області, довідкові й інформаційні видання професійних та міжнародних організацій, інтернетресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці та обґрунтуванні теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій з формування механізмів інноваційного розвитку підприємств консервної галузі для забезпечення їх конкурентоспроможності. Найбільш важливі результати, отримані в процесі дослідження, і їх наукова новизна полягають у такому:

вперше:

– запропоновано концептуальні засади формування стратегії досягнення стабільного рівня конкурентоспроможності підприємств консервної галузі за рахунок здійснення інноваційних перетворень, де, на відміну від існуючих підходів, передбачено впровадження на базі існуючого інноваційного потенціалу комплексного пакету інноваційних технологій, з використанням внутрішніх та зовнішніх заходів сприяння інноваційному процесу. Це дає змогу досягти високого рівня продовольчої безпеки та балансу інтересів сторін інноваційного процесу (консервного підприємства, сільгосподарського

товаровиробника, інфраструктурних інноваційних інституцій, держави та суспільства).

удосконалено:

– концепцію формування стратегії інноваційних перетворень, яка націлена на створення сприятливих умов для зростання конкурентоспроможності підприємства - інноватора консервної галузі, реалізація якої забезпечує певний баланс між різними суб'єктами інноваційної діяльності: держави, підприємства консервної галузі, сільгоспвиробника, організацій інноваційно-інституційного забезпечення та суспільства в цілому;

– методичний підхід до оцінки інноваційної привабливості підприємства на етапі формування інноваційної стратегії (попередньої оцінки), який передбачає запровадження оцінки фінансового стану, технічного стану та ділової активності підприємства на етапі формування його інноваційної стратегії та враховує, на відміну від найбільш поширених підходів, показники ефективності організації процесу постачання;

– організаційно-економічний механізм зростання конкурентоспроможності підприємств плодоовочевої переробної галузі харчової промисловості за рахунок впровадження заходів економічного, техніко-технологічного, організаційного, наукового та соціального спрямування, який, на відміну від існуючих передбачає впровадження комплексу інноваційних технологій виробництва та зберігання сировини, в т.ч. альтернативних технологій консервування (сушіння, квашення, заморозки), та має за мету забезпечення балансу інтересів виробника консервної продукції, виробника сільгосппродукції, інфраструктурних інноваційних інституцій, держави та суспільства.

– науково-методичний підхід до оцінки ефективності інноваційної діяльності, що передбачає комплексний підхід до визначення рейтингової оцінки загального якісного ефекту та використання спеціальної системи показників економічного ефекту, які розглядаються в розрізі п'яти класифікаційних ознак (технічної, маркетингової, економічної, екологічної та соціальної), з метою створення дієвого інструменту управління інноваційними перетвореннями.

– інформаційне забезпечення стратегічного планування інноваційних перетворень, яке, на відміну від відомих положень, передбачає розробку та впровадження моделі аудиторського підтвердження оцінки інноваційного потенціалу підприємства;

набули подальшого розвитку:

– трактування економічної сутності категорій „інновації”, „інноваційна діяльність”, „інноваційна привабливість” та „інноваційний потенціал” для консервної галузі, які поглиблюють уявлення про них, трансформовані у відповідності до характерних рис сучасного розвитку консервної галузі, що обґрунтовують концептуальну основу побудови інноваційних механізмів забезпечення конкурентоспроможності підприємств галузі;

- аналіз класифікаційних підходів до факторів несприятливості підприємства до інноваційної діяльності, що дозволило визначити основні

чинники інноваційних можливостей підприємств консервної галузі;

- систематизація характерних рис організації господарської діяльності підприємств консервної галузі та сучасного вітчизняного і світового досвіду розвитку інновацій в харчовій промисловості, що дало змогу виділити основні напрямки інноваційних перетворень та види продуктово-технологічних інновацій, втілення яких дозволить забезпечити конкурентоспроможність консервної продукції за рахунок підвищення її якості, екологічності та безпеки, а також за рахунок впровадження випуску органічної продукції і використання альтернативних технологій консервування;

- наукові підходи до формування організаційних форм сприяння інноваційної діяльності в консервній галузі, що дозволило запропонувати створення на території Одеської області Технологічної платформи «Органічне консервування», яка складається із десяти кластерів: інноваційна технологія консервування, органічна сільгоспсировина, безпека та якість консервної продукції, технічна модернізація та будівництво, здоров'я людини, науково-інформаційний, маркетинговий, фінансово-економічний, управлінський координаційний, державної підтримки інноваційної діяльності.

- наукові уявлення про інноваційну привабливість підприємства, яка трактується як уявлення про інноваційний (управлінський, ресурсний, техніко-технологічний, інфраструктурний, маркетинговий, науково-інформаційний та фінансовий) потенціал підприємства, який, на відміну від існуючих підходів, розглядається з точки зору його потенційних можливостей, обмежень та ризиків, що дозволило розробити матрицю інноваційної привабливості підприємства, в якій показано взаємозв'язок інноваційних можливостей, обмежень та ризиків, виходячи із складових інноваційного потенціалу підприємства

- пріоритетні напрями сприяння проведенню інноваційних перетворень, що представлені у вигляді розробки організаційно-економічних заходів для підприємств консервної галузі та напрямів державної політики, які сприяють розвитку інноваційного процесу.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що використання запропонованих науково-методичних підходів забезпечить підприємства галузі якісним інструментарієм формування інноваційної стратегії зростання конкурентоспроможності, а реалізація розробленої концепції забезпечення інноваційних перетворень дозволить досягнути балансу інтересів сторін цих перетворень та сприятиме продовольчій безпеці країни. Вищезгадані рекомендації використовуються у практичній діяльності Бюро регіонального розвитку, КП Одеської обласної державної адміністрації (довідка № 415 від 21.10.2016 р.); Департаменту агропромислового розвитку Миколаївської ОДА (довідка № 243 від 15.05.2016 р.). Розроблені підходи до оцінки інноваційного потенціалу, розробки інноваційної стратегії, удосконалення організаційно-економічного забезпечення інноваційних перетворень, вдосконалення інфраструктурного забезпечення та планування етапів технологічного аудиту були впроваджені в практичну діяльність ПрАТ „Виробниче об'єднання „Одеський консервний завод” (довідка № 114 від

22.01.2018), ТОВ СП «Вітмарк-Україна» м.Одеса (довідка № 143/08-17 від 12.03.2018 р.), ТОВ «Агрофірма «Евріка» с.Молодіжне Одеської обл. (довідка № 111 від 14.03.2018 р.), ПОГ «Харчовик» смт. Підволочинськ Тернопільської обл. (довідка № 181 від 15.11.2017 р.), ФГ «ВЛАДАМ» смт. Воскресенське Миколаївської обл. (довідка № 128/04-17 від 25.04.2017 р.); ТОВ «Миколаївський консервний завод «Вікторія» м.Миколаїв (довідка № 175 від 03.08.2017 р.).

Особистий внесок здобувача. Основні ідеї, підходи, розробки, які визначають наукову новизну, реалізовані в рамках проведеного дисертаційного дослідження і виносяться на захист, належать особисто автору.

Апробація результатів дисертації. Результати даного наукового дослідження, основні висновки і пропозиції дисертації обговорювались й одержали схвалення на: X mezinárodní vědecko – praktická konference «Moderní vymoženosti vědy – 2014» (Praha, 27 ledna – 05 února 2014 roku); 10-а міжнародна научна практична конференція, «Настоящи изследвания и развитие – 2014» (София, 17-25 януари 2014); X International scientific and practical conference, «Fundamental and applied science - 2014», (Sheffield, 07-08 June 2014); X Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Perspektywiczne opracowania są nauką i technikami - 2014» (Przemyśl, 23-25 czerwca 2014); Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Економічна безпека держави та суб'єктів підприємницької діяльності в країні: проблеми та шляхи їх вирішення» (Львів, 15-16 травня 2014р.); XI Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Aktualne problem nowoczesnych nauk - 2015» (Przemyśl, 07-15 czerwca 2015); XI міжнародна научна практична конференція «Найновите постижения на европейската наука - 2015» (София, 17-25 юни 2015); Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених та студентів «Економічні проблеми модернізації та інвестиційно-інноваційного розвитку аграрних підприємств» (23-24 грудня 2015 р., м. Дніпропетровськ); Всеукраїнська наукова конференція «Наука-виробництво 2015» (17 квітня 2015р., м. Кіровоград), Міжнародна науково-практична конференція «Економічні підсумки 2016 року: досягнення, тенденції та перспективи», (м.Одеса 2016р.); щорічні конференції професорсько-викладацького складу Міжнародного університету бізнесу і права (Херсон, 2014-2017 рр.).

Публікації одержаних результатів. За результатами дисертаційної роботи опубліковано 17 наукових праць (4 з яких у співавторстві) загальним обсягом 5,14 друк. арк. (особисто автору належить 4,56 друк. арк.), зокрема 1 монографія загальним обсягом 0,5 друк. арк., 7 статей, що відображають основні результати дослідження (з них 1 стаття – у виданні, що внесено до міжнародних наукометричних баз) загальним обсягом 2,54 друк. арк., 9 праць апробаційного характеру загальним обсягом 1,52 друк. арк.

Обсяг і структура роботи. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та додатків. Повний обсяг викладено на 197 сторінках друкованого тексту, який вміщує 49 таблиць (10 розміщено на окремих сторінках), 15 рисунків (4 міститься на окремих сторінках), 4 додатків на 4 сторінках. Список використаних джерел налічує 211 найменувань на 22

сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні засади інноваційного розвитку підприємств консервної галузі в умовах підвищення їх конкурентоспроможності» обґрунтовано роль та перспективи застосування інноваційних підходів в організації виробництва підприємств консервної галузі, проведена оцінка світового досвіду впровадження інноваційних підходів розвитку, досліджено роль інноваційних технологій в підвищенні конкурентоспроможності підприємств консервної галузі.

На основі вивчення підходів до категорії інноваційного розвитку зроблено висновок, що нові технології виробництва готової продукції забезпечують конкурентні переваги в харчовій промисловості. Це робить товарний (продуктовий) та процесовий (технологічний) види інноваційного розвитку найперспективнішими для підприємств консервної галузі. Обидва види інновацій забезпечують зростання прибутку підприємств. При цьому продуктові інновації впливають на зростання обсягу продажу, технологічні інновації значно заощаджують витрати виробництва. Визначено, що інноваційний розвиток підприємства необхідно розглядати в комплексі із маркетинговими інноваціями та інноваціями в галузі інтелектуального та інфраструктурного розвитку.

В процесі дослідження визначено, що інновації в консервній галузі харчової промисловості – це продуктові, процесові, маркетингові, організаційні, інтелектуальні та інфраструктурні інновації, які є абсолютно новими або суттєво вдосконаленими, запровадження яких вирішує поставлені цілі ефективного розвитку підприємства, забезпечує його конкурентні переваги та гарантує високу якість, екологічність та безпеку споживання харчових продуктів.

Доведено, що консервна галузь повинна перейти на інноваційну модель розвитку. Для цього необхідно застосувати таку стратегію інноваційних перетворень, яка б не тільки створювала сприятливі умови для зростання конкурентоспроможності підприємства - інноватора консервної галузі, але й забезпечувала певний баланс між різними суб'єктами інноваційної діяльності: держави, підприємства консервної галузі, сільгоспвиробника, організацій інноваційно-інституційного забезпечення та суспільства в цілому.

Запропоновано концепцію стратегії інноваційних перетворень в консервній галузі, яка забезпечує збалансованість інтересів різних суб'єктів інноваційного процесу. Зазначимо, що реалізація запропонованої концепції надасть гарні результати у вигляді:

- забезпечення продовольчої безпеки держави;
- зростання конкурентоспроможності підприємств консервної галузі, виробників сільгоспсировини та науково-дослідних інституцій;
- забезпечення інтересів суспільства щодо безпеки харчування.

Світова практика підтримки інноваційної діяльності в умовах конкуренції має певні інструменти, серед яких можна виділити декілька груп: пряма

фінансова підтримка інноваційних процесів, податкові пільги для інноваторів, інші правові, інфраструктурні, економічні й політичні інструменти підтримки інновацій.

Використання передового світового досвіду сприятиме впровадженню пільгового оподаткування; державної підтримки створення технопарків, бізнес-інкубаторів, інноваційних, технологічних та інноваційно-технологічних центрів; створення кластерів галузей харчової промисловості.

Відповідно до результатів проведених досліджень можна виділити наступні напрями інноваційного розвитку в консервній галузі:

- прогресивні технології для моделювання рецептур та виготовлення нових оздоровчих та лікувальних харчових продуктів (високовітамінні рослинні добавки та дієтичні добавки з використанням азотних технологій та криогенної технології);

- інноваційні технології виробництва консервної плодоовочевої продукції масового споживання нового покоління (натуральні плодоовочеві продукти з використанням інтенсифікуючих технологій);

- інноваційні технології виробництва органічної продукції, в т.ч. з використанням альтернативних технологій консервування (сушіння, квашення, заморозка);

- створення сучасної інфраструктури з використанням інноваційних технологій зберігання сировини та готової продукції (охолоджувані сховища, асептичні ємкості);

- розробка прогресивних енергозберігаючих та ресурсозберігаючих процесів (технології комплексної переробки сільгоспсировини; безвідходна переробка м'ясної сировини з використанням ультразвуку; технології виробництва пакувального матеріалу, здатного біорозкладатися у природних умовах).

У другому розділі **«Оцінка інноваційного розвитку підприємств консервної галузі в умовах конкуренції»** досліджено інноваційну активність підприємств харчової промисловості, проведено аналіз стану інноваційного розвитку підприємств плодоовочевої консервної галузі, здійснена оцінка рівня інноваційного потенціалу підприємств консервної галузі.

Проведене дослідження дозволяє виділити такі напрями оцінки інноваційної активності підприємств консервної галузі: аналіз показників інноваційної діяльності; аналіз техніко-технологічного стану; аналіз витрат інноваційної діяльності; аналіз рівня фінансування інноваційної діяльності; аналіз зв'язків із інфраструктурними суб'єктами інноваційної діяльності.

Встановлено, що показники інноваційної діяльності (стан впровадження інновацій та реалізація інноваційного продукту) підприємств харчової галузі в Україні мають загалом позитивну динаміку але значно поступаються аналогічним показникам Європейських країн. Виникає необхідність у збільшення капітальних витрат на реконструкцію та модернізацію в межах інноваційної діяльності; основні витрати інноваційної діяльності - це витрати на придбання основних засобів. Є гостра потреба у збільшенні витрат на

внутрішні та зовнішні НДР, основним джерелом фінансування інноваційної діяльності є власні кошти підприємства та кредитні кошти.

За допомогою рейтингової матриці (табл. 1.) встановлено, що консервна галузь переробки плодоовочевої продукції має низький рейтинг зношеності основних засобів. Зазначимо, що це є позитивним фактором, бо застаріла техніка є енергоємною, що призводить до подвійного споживання енергоресурсів, завищення витрат виробництва і, як слідство, до падіння конкурентоспроможності підприємства

Таблиця 1

Матриця рейтингу технічного стану підприємств консервної галузі переробки плодоовочевої продукції

Місце в рейтингу	Роки дослідження						
	2005 р.	2007 р.	2009 р.	2011 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
1 місце	X	X	X	X	X	X	X
2 місце	X	X	X	X	X	X	X
3 місце	X	X	X	X	X	X	X
4 місце	X	X	X	X	X	X	X
5 місце	X	X	X	X	X	X	X
6 місце	X	X	X	X	X	X	X
7 місце	X	X	-41,2%-	X	X	-39,4%-	X
8 місце	X	X	X	-36,5%-	X	X	-38,2%-
9 місце	-34,3%-	-33,9%-	X	X	X	X	X
10 місце	X	X	X	X	-35,2%-	X	X

В процесі наукового дослідження проведено оглядовий аналіз стану розвитку підприємств плодоовочевої консервної галузі в Одеській області. Основними видами плодоконсервної продукції, які випускають основні консервні заводи Одеської області є овочеві та плодові консерви, пюре, варення, соки, що вказує на необхідність розширення асортименту за рахунок, наприклад, сушених та заморожених овочів та фруктів. Оцінка технічного стану підприємств консервної галузі Одеської області обов'язково передбачає розрахунок показника зносу основних засобів (табл. 2).

Таблиця 2

Знос основних засобів підприємств консервної галузі Одеської області

Назва підприємства	Знос основних засобів станом на кінець звітнього року, %				
	2008 р.	2010 р.	2012 р.	2014 р.	2015 р.
ПрАТ ВО „Одеський консервний завод”	20,50	40,54	35,88	38,16	39,02
ПАТ „Одеський консервний завод дитячого харчування”	24,87	27,44	25,52	24,67	27,02
СП ТОВ „Вітмарк - Україна”	41,15	44,10	43,29	42,15	39,14
ПуАТ “Завод “Іллічівський”	68,4	60,72	32,74	31,00	25,14
ТОВ „Кодимський консервний завод”	27,00	25,00	31,00	28,00	27,16
ТОВ „Исток”	54,62	63,20	75,02	60,00	54,00

Встановлено, що використання застарілого обладнання є гальмуючим фактором для випуску конкурентоспроможної продукції. Та з другого боку є одним із чинників для впровадження інноваційних перетворень. Таким чином, низький рівень фінансового потенціалу потребує інноваційних перетворень, результат впровадження якого сприятиме зростанню конкурентоспроможності підприємств галузі.

Доведено, що дуже важливим для здійснення інноваційних перетворень є наявність тісних і постійних зв'язків із інфраструктурними суб'єктами інноваційної діяльності, в т.ч. із науково-технічними дослідними інститутами та галузевими підрозділами (університетами, академіями, інститутами) вищої освіти, які займаються науковою діяльністю в розробці інноваційного продукту; міжнародними науково-технічними організаціями, які здійснюють трансферт технологій.

Запроваджено науковий підхід до оцінки фінансового потенціалу підприємства консервної галузі, який передбачає запровадження попередньої оцінки фінансового стану, технічного стану та ділової активності підприємства на етапі формування його інноваційної стратегії та враховує, на відміну від найбільш поширених підходів, показники ефективності організації процесу постачання.

У третьому розділі «Напрями стимулювання інноваційного розвитку підприємств консервної галузі в умовах конкуренції» досліджено інституціональні механізми формування середовища сприяння інноваційному розвитку вітчизняного консервного виробництва, сформульовано техніко-економічні підходи впровадження інноваційних технологій у виробничий процес підприємств консервної галузі, обґрунтована оцінка ефекту від впровадження технологій інноваційного виробництва консервної продукції.

Результати дослідження показали, що інституційне забезпечення інноваційного розвитку харчової промисловості України в цілому, і консервної галузі зокрема, є недостатнім і потребує подальшого розвитку. Інноваційний розвиток у консервному виробництві безперечно вимагає формування середовища сприяння інноваційному процесу. Тому, для того, щоб підприємства консервної галузі були в змозі реалізувати стратегію інноваційної діяльності, необхідно створити відповідне інституційне середовище сприяння інноваційному перетворенню.

Дослідження показали, що проведення лише технологічного аудиту з метою оцінки вихідного стану інноваційного розвитку є неправильним, бо оцінка лише техніко-технологічного стану не дає повної картини наявності передумов для початку інноваційних перетворень. Запропоновано проведення аудиту підтвердження оцінки інноваційного потенціалу, що точніше відображає завдання формування інноваційної стратегії підприємства. Оскільки мова йде про необхідність підтвердження наявності інноваційного потенціалу, основні етапи такого аудиту, на наш погляд, повинні відповідати складовим елементам інноваційного потенціалу підприємства. Етапи основної частини аудиторського дослідження інноваційного потенціалу наведені в табл. 3.

Етапи основної частини аудиторського дослідження інноваційного потенціалу підприємств консервної галузі

Елементи інноваційного потенціалу	Основний показник інноваційної привабливості	Етапи аудиту	Об'єкти аудиту
1. Управлінський потенціал	Наявність ідейного сприйняття управлінським персоналом підприємства політики інноваційних перетворень	Аудит кадрового потенціалу	1. Ефективність інноваційної стратегії 2. Кадрове забезпечення інноваційної діяльності та підвищення кваліфікації 3. Ефективність системи стимулювання
2. Ресурсний потенціал	Наявність перспективної сировинної бази та стійких зв'язків із сільгоспвиробниками органічної сировини	Аудит процесу постачання	1. Організація договірної роботи. 2. Організація процесу доставки активів на територію підприємства. 3. Організація оприбуткування та забезпечення зберігання активів. 4. Організація розрахунків з постачальниками. 5. Організація обліку та контролю процесу постачання. 6. Ефективність процесу постачання.
3. Техніко-технологічний потенціал	Наявність вільних виробничих площ і потужностей та техніко-технологічних можливостей впровадження інноваційних виробничих підходів	Аудит необоротних активів	1. Наявність та достовірність операцій з основними засобами. 2. Наявність та достовірність операцій з нематеріальними активами. 3. Достовірність капітальних вкладень 4. Ефективність використання основних засобів. 5. Організація контролю збереження основних засобів. 6. Достовірність податкового обліку.
4. Інфраструктурний потенціал	Наявність розвинутої інфраструктури організації та забезпечення господарської діяльності підприємства	Аудит внутрішньої інфраструктури	1. Наявність та склад об'єкти інфраструктури підприємства. 2. Ефективність організації складського господарства. 3. Якість зберігання сировини та готової продукції. 4. Результати діяльності та резерви допоміжних виробництв. 5. Результати діяльності та резерви підрозділів, що забезпечують основну діяльність
5. Маркетинговий потенціал	Наявність перспектив реалізації і каналів збуту продукції інноваційного консервування	Аудит процесу реалізації	1. Організація договірної роботи. 2. Аналіз ринків збуту та каналів реалізації продукції. 3. Організація процесу реалізації. 4. Організація розрахунків з покупцями. 5. Організація обліку та контролю процесу збуту. 6. Ефективність процесу збуту.
6. Науково-інформаційний потенціал	Наявність власної науково-інноваційної дослідної бази та зв'язків із науко-дослідними організаціями, можливості трансферту технологій	Аудит результатів діяльності власної науково-дослідної бази	1. Наявність та функції власного науково-інноваційного підрозділу. 2. Ефективність його функціонування. 3. Кадровий склад підрозділу. 4. Аналіз трансферту технологій.
7. Фінансовий потенціал	Наявність фінансових можливостей підприємства та ймовірна рентабельність інноваційної діяльності	Аудит фінансової звітності	1. Підтвердження показників балансу. 2. Аналіз фінансового стану. 3. Підтвердження показників Звіту про фінансові результати. 4. Аналіз прибутковості та рентабельності. 5. Аналіз привабливості для інвесторів.

Обґрунтовано організаційні форми сприяння розвитку інноваційної діяльності в консервній галузі в умовах зростаючої конкуренції та запропоновано: створення спеціалізованих підрозділів на підприємствах галузі (творчі групи, проектні групи) з метою дослідження перспектив та інноваційного потенціалу підприємства та формування інноваційної стратегії; створення тимчасових науково-технічних груп із залученням спеціалістів підприємств та провідних фахівців та інноваторів Одеської національної академії харчових технологій; створення Технологічної платформи «Інноваційне консервування», яка складається із десяти кластерів: інноваційна технологія консервування, органічна сільгоспсировина, безпека та якість консервної продукції, технічна модернізація та будівництво, здоров'я людини, науково-інформаційний, маркетинговий, фінансово-економічний, управлінський координаційний, державної підтримки інноваційної діяльності, рис. 1.

Технологічна платформа «Інноваційне консервування»		
	Кластери	Координатори
Кластер 1	Інноваційна технологія консервування	Одеська національна академія харчових технологій, кафедра технології консервування
Кластер 2	Органічна сільгоспсировина	Одеський державний аграрний університет, кафедри польових і овочевих культур
Кластер 3	Безпека та якість консервної продукції	ЛП «Одеський регіональний центр станлаптизації, метрології та сертифікації»
	Технічна модернізація та будівництво	Технічне бюро будівництва та архітектури
Кластер 5	Здоров'я людини	Одеський національний медичний університет
Кластер 6	Науково-інформаційний	Український інститут науково-технічної та економічної інформації
Кластер 7	Маркетинговий	Інститут проблем ринку і економіко-екологічних досліджень
Кластер 8	Фінансово-економічний	Одеська національна академія харчових технологій, кафедра обліку та аудиту
Кластер 9	Управлінський координаційний	Керівники підприємств консервної галузі
Кластер 10	Державної підтримки інноваційного розвитку	Міністерство аграрної політики та продовольства України, Одеське обласне бюро сприяння інвестиціям

Рис. 1. - Загальна схема Технологічного парку «Інноваційне консервування»

Запропоновано розробити національні стандарти сертифікації продукції консервного виробництва, адаптовані до міжнародних стандартів. У зв'язку із необхідністю забезпечення якості сировини та готової продукції консервного виробництва при зберіганні запропоновано проведення будівництва нових та реконструкції діючих складських приміщень, з організацією системи зберігання за міжнародними стандартами.

Надано наукове обґрунтування інноваційних підходів щодо зростання конкурентоспроможності підприємств плодоовочевої консервної галузі за рахунок впровадження організаційно-економічних заходів економічного, техніко-технологічного, організаційного, наукового та соціального спрямування, яке, на відміну від існуючих передбачає впровадження комплексу інноваційних технологій виробництва та зберігання сировини, в т.ч. альтернативних технологій консервування (сушіння, квашення, заморозки), та має за мету забезпечення балансу інтересів виробника консервної продукції, виробника сільгосппродукції, інфраструктурних інноваційних інституцій, держави та суспільства.

Запропоновано методичний підхід до розрахунку ефективності впровадження інноваційних технологій, який враховує ефект від повного використання виробничих потужностей; ефект від використання ресурсозберігаючих технологій; ефект від розвитку інфраструктури підприємства (складського господарства); ефект від запобігання збиткам в міжсезонний період; ефект від створення Технологічної платформи; ефект від використання органічних сировинних ресурсів; ефект від монопольного випуску інноваційної органічної продукції та передбачає використання системи рейтингової оцінки, розробленої автором, врахування інтересів різних сторін інноваційного процесу: консервного заводу, постачальників сировини, держави та суспільства в цілому.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення і розроблено новий підхід до вирішення важливого наукового і практичного завдання – формування механізмів інноваційного розвитку підприємств консервної галузі для забезпечення їх конкурентоспроможності. Отримані наукові результати дають можливість зробити наступні висновки теоретичного, методичного та прикладного характеру:

1. Забезпечення стабільного рівня конкурентоспроможності підприємств консервної галузі в сучасних умовах можливо лише за рахунок інноваційних перетворень, які, на відміну від існуючих підходів, передбачають впровадження на базі існуючого інноваційного потенціалу комплексного пакету інноваційних технологій, з використанням внутрішніх та зовнішніх заходів сприяння інноваційному процесу, де результатом є досягнення високого рівня продовольчої безпеки та балансу інтересів всіх сторін таких перетворень.

2. Нові технології виробництва готової продукції забезпечують конкурентні переваги в харчовій промисловості. Це робить товарний

(продуктовий) та процесовий (технологічний) види інноваційного розвитку найперспективнішими для підприємств консервної галузі. Обидва види інновацій забезпечують зростання прибутку підприємств. При цьому продуктові інновації впливають на зростання обсягу продажу, технологічні інновації значно заощаджують витрати виробництва.

3. Визначено, що інновації в консервній галузі – це продуктові, процесові, маркетингові, організаційні, інтелектуальні та інфраструктурні інновації, які є абсолютно новими або суттєво вдосконаленими і запровадження яких вирішує поставлені цілі ефективного розвитку підприємства, забезпечує його конкурентні переваги та гарантує високу якість, екологічність та безпеку споживання харчових продуктів. Тому інноваційний розвиток підприємства необхідно розглядати в комплексі із маркетинговими інноваціями та інноваціями в галузі інтелектуального та інфраструктурного розвитку.

4. Запроваджено науковий підхід до оцінки інвестиційної привабливості підприємства на етапі формування інноваційної стратегії (попередньої оцінки), який передбачає запровадження оцінки фінансового стану, технічного стану та ділової активності підприємства на етапі формування його інноваційної стратегії та враховує, на відміну від найбільш поширених підходів, показники ефективності організації процесу постачання. Введено поняття «попередня оцінка інвестиційної привабливості підприємства». Для попередньої оцінки інвестиційної привабливості консервних заводів необхідно проаналізувати показники за такими напрямками аналізу, як прибутковість (рентабельність), фінансова стійкість, платоспроможність (ліквідність) підприємства, технічний стан та ділова активність.

5. Надано наукове обґрунтування інноваційних підходів щодо зростання конкурентоспроможності підприємств консервної плодоовочевої галузі за рахунок впровадження організаційно-економічних заходів економічного, техніко-технологічного, організаційного, наукового та соціального спрямування, яке, на відміну від існуючих передбачає впровадження комплексу інноваційних технологій виробництва та зберігання сировини, в т.ч. альтернативних технологій консервування (сушіння, квашення, заморозки), та має за мету забезпечення балансу інтересів виробника консервної продукції, виробника сільгосппродукції, інфраструктурних інноваційних інституцій, держави та суспільства.

6. Запропоновано методичний підхід до розрахунку ефективності впровадження інноваційних технологій, який враховує ефект від повного використання виробничих потужностей; ефект від використання ресурсозберігаючих технологій; ефект від розвитку інфраструктури підприємства (складського господарства); ефект від запобігання збиткам в міжсезонний період; ефект від створення Технологічної платформи; ефект від використання органічних сировинних ресурсів; ефект від монопольного випуску інноваційної органічної продукції та передбачає використання системи рейтингової оцінки, розробленої автором, врахування інтересів різних сторін інноваційного процесу: консервного заводу, постачальників сировини, держави та суспільства в цілому. Запропоновано оцінку ефективності впровадження

інновацій на підприємстві здійснювати за допомогою рейтингової оцінки загального якісного ефекту від семи видів економічних ефектів в розрізі 5 класифікаційних ознак (технічної, маркетингової, економічної, екологічної та соціальної).

7. До характерних рис консервної галузі, які пояснюють низький рівень їх конкурентоспроможності на світовому ринку, слід віднести: сезонний характер виробництва, що передбачає залежність тривалості сезону переробки сировини від кліматичної зони; використання сільськогосподарської сировини, що передбачає залежність обсягів та якості сировини від природно-кліматичних умов, потребу в стійких зв'язках із сільгоспвиробниками; виробництво продукції дитячого харчування, що передбачає підвищені критерії до якості сировини та готової продукції; велика номенклатура використання сировини та матеріалів, тари, що передбачає підвищені вимоги до якості тари та великі обсяги відходів; велика номенклатура готової продукції, отриманої за технологією теплової обробки (стерилізація та пастеризація), що вимагає наявності інфраструктури зберігання та спонукає до використання альтернативних способів консервування; низький рівень рентабельності, що викликає необхідність в пошуку внутрішніх резервів щодо зменшення рівня витрат.

8. Показники інноваційної діяльності (стан впровадження інновацій та реалізація інноваційного продукту) підприємств харчової галузі в Україні мають загалом позитивну динаміку, але значно поступаються аналогічним показникам Європейських країн. Для того, щоб забезпечити ефективний інноваційний розвиток галузі частка підприємств, які впроваджують інновації, повинна складати 40-45%. Оновлення основних засобів здійснюється систематично, має тенденцію до зростання, але проводиться в невеликих розмірах. Ступінь зносу основних засобів складає 35-50%. Виникає необхідність у збільшенні капітальних витрат на реконструкцію та модернізацію в межах інноваційної діяльності. Основні витрати інноваційної діяльності - це витрати на придбання основних засобів. Є гостра потреба у збільшенні витрат на внутрішні та зовнішні НДР. Основне джерело фінансування інноваційної діяльності – власні кошти підприємства та кредитні кошти. на фінансування інновацій на рівні 30-50% від вартості інноваційних витрат.

9. Встановлено, що забезпечення стабільного рівня конкурентоспроможності підприємств консервної галузі в умовах зростаючої конкуренції можливо лише за рахунок інноваційних перетворень, які, на відміну від існуючих підходів, передбачають впровадження на базі існуючого інноваційного потенціалу комплексного пакету інноваційних технологій, з використанням внутрішніх та зовнішніх заходів сприяння інноваційному процесу, результатом якого є досягнення високого рівня продовольчої безпеки та балансу інтересів всіх сторін таких перетворень.

10. Для переходу підприємств консервної галузі на інноваційну модель розвитку пропонується застосувати концепцію стратегії інноваційних перетворень, яка б не тільки створювала сприятливі умови для зростання конкурентоспроможності підприємства - інноватора консервної галузі, але й забезпечувала певний баланс між різними суб'єктами інноваційної діяльності:

держави, підприємства консервної галузі, сільгоспвиробника, організацій інноваційно-інституційного забезпечення та суспільства в цілому. Реалізація запропонованої концепції надасть позитивні результати у вигляді: забезпечення продовольчої безпеки держави; зростання конкурентоспроможності підприємств консервної галузі, виробників сільгоспсировини та науково-дослідних інституцій; забезпечення інтересів суспільства щодо безпеки харчування.

11. Для зростання конкурентоспроможності підприємств консервної галузі запропоновано наступні види продуктово-процесових інновацій: прогресивні технології для моделювання рецептур та виготовлення нових оздоровчих та лікувальних харчових продуктів (високовітамінні рослинні добавки та дієтичні добавки з використанням азотних технологій та криогенної технології); інноваційні технології виробництва харчової продукції масового споживання нового покоління (натуральні плодоовочеві продукти з використанням інтенсифікуючих технологій); інноваційні технології виробництва органічної продукції, в т.ч. з використанням альтернативних технологій консервування (сушіння, квашення, заморозка); створення сучасної інфраструктури з використанням інноваційних технологій зберігання сировини та готової продукції (охолоджувані сховища, асептичні ємкості); розробка прогресивних енергозберігаючих та ресурсозберігаючих процесів (технології комплексної переробки сільгоспсировини; безвідходна переробка м'ясної сировини з використанням ультразвуку; технології виробництва пакувального матеріалу, здатного біорозкладатися у природних умовах).

12. Досліджено організаційні форми сприяння інноваційної діяльності в консервній галузі та запропоновано: створення спеціалізованих підрозділів на підприємствах галузі (творчі групи, проектні групи) з метою дослідження перспектив та інноваційного потенціалу підприємства та формування інноваційної стратегії; створення тимчасових науково-технічних груп із залученням спеціалістів підприємств галузі та провідних фахівців наукових установ; створення Технологічної платформи «Органічне консервування», яка складається із десяти кластерів: інноваційна технологія консервування, органічна сільгоспсировина, безпека та якість консервної продукції, технічна модернізація та будівництво, здоров'я людини, науково-інформаційний, маркетинговий, фінансово-економічний, управлінський координаційний, державної підтримки інноваційної діяльності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Іванченков В. Інноваційні підходи розвитку консервної галузі в контексті фінансово-економічної безпеки / В.С. Іванченков, О.І.Лайко // Проблеми фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності в умовах інтеграції України в світову економіку: монографія за заг. ред. д.е.н. В.В. Немченко. – Одеса, 2014. – 184 с. – С.39-51 (*Особистий внесок 0,5 друк. арк.: розкрито підходи до розробки інноваційної стратегії*).

Статті у наукових фахових виданнях:

2. Іванченков В.С. Інноваційний розвиток підприємств харчової промисловості / В. С. Іванченков // Економіка харчової промисловості. - 2013. - № 4. - С. 55-57. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2013_4_12.

3. Іванченков В.С. Інноваційна модель розвитку та фактори сповільнення інноваційної діяльності / В.С. Іванченков. – Економіка харчової промисловості. – 1(21). – 2014. – С.85-87.

4. Іванченков В.С. Стратегічний орієнтир розвитку підприємств плодоовочевої консервної промисловості / В.С. Іванченков. – Економіка харчової промисловості. – 33(23). – 2014. – С. 32-37. http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2014_3_9

5. Іванченков В.С. / Ефект від впровадження інноваційних технологій / В. С. Іванченков // Економіка харчової промисловості. - 2014. - № 4(24). - С. 69-73. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2014_4_12.

6. Іванченков В.С. Перспективи інноваційного розвитку консервного виробництва в Українському Причорномор'ї / В. С. Іванченков, З. В. Чехович // Економічні інновації. - 2015. - Вип. 60(1). - С. 154-171. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecinn_2015_60%281%29_20 (Особистий внесок 0,09 друк. арк.: визначено перспективи інноваційного розвитку консервного виробництва в умовах зростаючої конкуренції).

7. Іванченков В.С. Проблеми забезпечення інноваційної привабливості підприємств консервної галузі / В.С. Іванченков., Скляр Л.Б. // Економіка харчової промисловості, 2015, № 1 (25). – С. 58-65. Режим доступу <http://library.onaft.edu.ua:8080/xmlui/handle/123456789/226>. (Особистий внесок 0,07 друк. арк.: досліджено основні фактори, які впливають на забезпечення інноваційної привабливості підприємств консервної галузі).

8. Іванченков В.С. Оглядовий аналіз стану інноваційного розвитку підприємств плодоовочевої консервної промисловості / В. С. Іванченков // Вісник ХНАУ. Збірник наукових праць. Вип. 4. – Харків, ХНАУ. – 2017. – С. 450-460 (індексується в наукометричних базах Index Copernicus).

Матеріали науково-практичних конференцій:

9. Іванченков В.С. Інноваційні технології в підвищенні конкурентоспроможності / В.С. Іванченков // Materiály X mezinárodní vědecko – praktická konference «Moderní vymoženosti vědy – 2014» (27 ledna – 05 února 2014 roku). - Díl 5. Ekonomické vědy: Praha. Publishing House «Education and Scienco» s.r.o. – 96 stran S.79-82.

10. Іванченков В.С. Інноваційні підприємств консервної галузі / В.С. Іванченков // Матеріали за 10-а міжнародна научна практична конференція, «Настоящи изследвания и развитие – 2014». (17-25 януари 2014). - Том 4. Икономики. София. «Бял ГРАД-БГ» ООД. – 80 стр. – С. 69-72.

11. Іванченков В. Застосування інноваційних підходів розвитку підприємства в контексті фінансово-економічної безпеки / В.Іванченков // Економічна безпека держави та суб'єктів підприємницької діяльності в країні: проблеми та шляхи їх вирішення: Мат-ли Всеукраїн. Наук.-практ. інтернет-

конф. (15-16 травн. 2014р., м. Львів) / упоряд. А.М. Штанерет; редкол. О.І. Амоша, К.Б. Волощук, О.І. Лайко та ін.. – Львів: Укр. Акад. друкарства, 2014. – 152 с. - с.44-46.

12. Іванченков В.С. Проблеми аналізу фінансового потенціалу підприємств харчової промисловості / В.С. Іванченков, Г.О. Ткачук // 2014. - Матеріали науково-практичної Інтернет-конференції. Режим доступу http://www.rusnauka.com/35_FPN_2014/Economics/10_180356.doc.htm/ (*Особистий внесок 0,03 друк. арк.: розкрито основи формування фінансового потенціалу підприємств харчової промисловості*).

13. Іванченков В.С. Напрями дослідження інноваційних ресурсів підприємств консервної галузі / В.С. Іванченков// Materiały X Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Perspektywiczne opracowania są nauką i technikami - 2014» Volume 4. Ekonomiczne nauki. : Przemysł. Nauka i studia - 112 str. – С. 14-16.

14. Іванченков В.С. Інституційне забезпечення інноваційних перетворень / В.С. Іванченков // Materiały XI Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Aktualne problem nowoczesnych nauk - 2015» (07-15 czerwca 2015) - Volume 4. Ekonomiczne nauki. : Przemysł. Nauka i studia – 64 str. – С. 33-36.

15. Іванченков В.С. Напрями технологічного аудиту / В.С. Іванченков // Матеріали за XI міжнародна научна практична конференція «Найновите постиження на європейската наука - 2015» (17-25 юни 2015). - Том 4. Икономики. София. «Бял ГРАД-БГ» ООД. – 80 стр. – С. 14-17.

16. Іванченков В.С. Напрями технологічного аудиту / В.С. Іванченков // Матеріали за XI міжнародна научна практична конференція «Найновите постиження на європейската наука - 2015» (17-25 юни 2015). - Том 4. Икономики. София. «Бял ГРАД-БГ» ООД. – 80 стр. – С. 14-17.

17. Іванченков В.С. Інституційне забезпечення інноваційних перетворень / В.С. Іванченков// Матеріали науково-практичної Інтернет-конференції. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/22_APSN_2015/Economics/10_197765.doc.htm

АНОТАЦІЯ

Іванченков В.С. Організаційно-економічні механізми підвищення конкурентоспроможності консервного підприємства на основі впровадження інноваційних технологій. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, 2018.

Дисертацію присвячено обґрунтуванню теоретико-методичних засад і розробці практичних рекомендацій з організаційно-економічних механізмів підвищення конкурентоспроможності консервного підприємства на основі

впровадження інноваційних технологій.

У дисертації вперше надано обґрунтування науковому підходу до формування стратегії досягнення стабільного рівня конкурентоспроможності підприємств консервної галузі за рахунок здійснення інноваційних перетворень, який, на відміну від існуючих підходів, передбачає впровадження на базі існуючого інноваційного потенціалу комплексного пакету інноваційних технологій, з використанням внутрішніх та зовнішніх заходів сприяння інноваційному процесу, результатом чого є досягнення високого рівня продовольчої безпеки та балансу інтересів сторін інноваційного процесу (консервного підприємства, сільгоспвиробника, інфраструктурних інноваційних інституцій, держави та суспільства).

Удосконалено концепцію формування стратегії інноваційних перетворень. Розроблено науковий підхід до оцінки ефективності інноваційної діяльності. Обґрунтовано наукові уявлення про організаційні форми сприяння інноваційної діяльності в консервній галузі. Розвинені заходи сприяння проведенню інноваційних перетворень,

Ключові слова: підприємства переробної галузі, інноваційні технології, механізм управління, консервні підприємства, стандарти сертифікації, технологічна платформа.

АННОТАЦИЯ

Иванченков В.С. Организационно-экономические механизмы повышения конкурентоспособности консервного предприятия на основе внедрения инновационных технологий. - Квалификационная научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 - экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). - Одесская национальная академия пищевых технологий, Одесса, 2018.

Диссертация посвящена обоснованию теоретико-методических основ и разработке практических рекомендаций по организационно-экономическим механизмам повышения конкурентоспособности консервного предприятия на основе внедрения инновационных технологий.

В диссертации впервые предоставлено обоснование научному подходу к формированию стратегии достижения стабильного уровня конкурентоспособности предприятий консервной промышленности за счет осуществления инновационных преобразований, который, в отличие от существующих подходов, предусматривает внедрение на базе существующего инновационного потенциала комплексного пакета инновационных технологий с использованием внутренних и внешних мероприятий содействия инновационному процессу, результатом чего является достижение высокого уровня продовольственной безопасности и баланса и Тереса сторон инновационного процесса (консервного предприятия, сельхозпроизводителя, инфраструктурных инновационных институтов, государства и общества).

Усовершенствована концепция формирования стратегии инновационных преобразований, которая нацелена на создание благоприятных условий для роста конкурентоспособности предприятия - инноватора консервной отрасли, реализация которой обеспечивает определенный баланс между различными субъектами инновационной деятельности: государства, предприятия консервной промышленности, сельхозпроизводителя, организаций инновационно-институционального обеспечения и общества в целом;

Улучшен научный подход к оценке инновационной привлекательности предприятия на этапе формирования инновационной стратегии (предварительной оценки), который предусматривает введение оценки финансового состояния, технического состояния и деловой активности предприятия на этапе формирования его инновационной стратегии и учитывает, в отличие от наиболее распространенных подходов, показатели эффективности организации процесса снабжения.

Предложены организационно-экономические подходы по росту конкурентоспособности предприятий плодоовощной перерабатывающей отрасли пищевой промышленности за счет внедрения мер экономического, технико-технологического, организационного, научного и социального направления, которое, в отличие от существующих предусматривает внедрение комплекса инновационных технологий производства и хранения сырья, в т. ч. альтернативных технологий консервирования (сушка, квашение, заморозки), и имеет целью обеспечение баланса интересов производителя консервной продукции, производителя сельхозпродукции, инфраструктурных инновационных институтов, государства и общества. *Ключевые слова:* предприятия перерабатывающей отрасли, инновационные технологии, механизм управления, консервные предприятия, стандарты сертификации, технологическая платформа.

Развита трактовка экономической сущности категорий "инновации", "инновационная деятельность", "инновационная привлекательность" и "инновационный потенциал" для консервной промышленности, углубляют представление о них, трансформированные в соответствии с характерных черт современного развития консервной отрасли обосновывают концептуальную основу построения инновационных механизмов обеспечения конкурентоспособности предприятий отрасли;

Предложен анализ классификационных подходов к факторам неблагоприятности предприятия к инновационной деятельности, что позволило определить основные факторы инновационных возможностей предприятий консервной отрасли;

Пути дальнейшего развития систематизация характерных черт организации хозяйственной деятельности предприятий консервной отрасли и современного отечественного и мирового опыта развития инноваций в пищевой промышленности, что позволило выделить основные направления инновационных преобразований и виды продуктово-технологических инноваций, внедрение которых позволит обеспечить конкурентоспособность консервной продукции за счет повышения ее качества, экологичности и

безопасности, а также за счет внедрения выпуска органической продукции и использования альтернативных технологий консервирования;

Развиты научные представления об организационных формах содействия инновационной деятельности в консервной отрасли позволило предложить создание на территории Одесской области технологической платформы «Органическое консервирования», которая состоит из десяти кластеров: инновационная технология консервирования, органическая сельхозсырье, безопасность и качество консервной продукции, техническая модернизация и строительство, здоровье человека, научно-информационный, маркетинговый, финансово-экономический, управленческий координационный, государственной поддержки инновационной деятельности.

Ключевые слова: предприятия перерабатывающей отрасли, инновационные технологии, механизм управления, консервные предприятия, стандарты сертификации, технологическая платформа.

SUMMARY

Ivanchenkov V.S. Organizational and economic mechanisms of improving the competitiveness of the canning enterprise on the basis of the introduction of innovative technologies. - Qualifying scientific work on the rights of manuscripts.

Thesis for a Candidate Degree in Economics, specialty 08.00.04 - Economics and Management of Enterprises (by Types of Economic Activity). - Odessa National Academy of Food Technologies, Odessa, 2018.

The dissertation is devoted to the substantiation of theoretical and methodical principles and the development of practical recommendations on organizational and economic mechanisms for improving the competitiveness of the canning enterprise on the basis of the introduction of innovative technologies.

The thesis provides for the first time the substantiation of the scientific approach to the formation of a strategy for achieving a stable level of competitiveness of cannery enterprises through the implementation of innovative transformations, which, unlike the existing approaches, implies the introduction of an integrated package of innovative technologies based on the existing innovation potential, using internal and external measures of promotion the innovation process, which results in the achievement of a high level of food security and balance and Teresa aspects of the innovation process (canning businesses, farmers, innovation infrastructure institutions of the state and society).

The concept of formation of the strategy of innovative transformations has been improved. A scientific approach to assessing the effectiveness of innovation activity is developed. The scientific representations about organizational forms of promotion of innovative activity in the canning industry are substantiated. Developed measures to facilitate the implementation of innovative transformations,

Key words: processing industry enterprises, innovative technologies, management mechanism, canning enterprises, certification standards, technological platform.

Підписано до друку 20.04.2018 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура «Times New Roman». Друк офсетний.
Ум.-друк. арк. 0,9. Зам. № 535. Наклад 100 прим.

Надруковано з готових оригінал-макетів
ФОП Попова Н.М., м. Одеса, вул. Палубна, 9/4. Тел. 777-80-61